

Anna Mohr 1944–2020

EN AV DE starkaste förkämparna för homosexuellas rättvisa plats inom Svenska kyrkan har gått bort i sviterna av covid-19: Anna Mohr, tidigare ordförande 1980-85 för EKHO, ekumeniska grupperna för kristna hb-tq-personer. Anna var utbildad arkeolog och tjänstgjorde på 1980-talet vid Historiska museet i Stockholm. Lesbiska intellektuella var under 1900-talet inte ovanliga och även gärna sedda inom arkeologin och på Sveriges museer – en museichefstjänst var till och med reserverad för “ogift kvinna” – men de var vid den tiden normalt inte öppna i dessa sammanhang. Det krävdes mycket mod och personlig styrka för att vara det, kvaliteter som i hög grad utmärkte Anna Mohr. Hon kom som öppet lesbisk och aktiv i Svenska kyrkan att arbeta för ett fullt accepterande av de homosexuella som i realiteten alltid funnits i kyrkan och i samhället i övrigt. Motståndet inom kyrkans ledning var länge kompakt. Medan riksdagen efter Kejne-Hajby-årens spektakulära korståg mot homosexuella på 1950-talet började acceptera att homosexuella inte var liderliga och brottsliga sociala avvikare behöll kyrkan sitt hårda motstånd. Svenska kyrkans officiella uttalande om homosexualitet utgjordes länge av ett biskopsbrev från 1951, ”Ett brev i en folkets livsfråga”, där homosexuella handlingar sägs utgöra ett brott mot Guds ord. Homosexualitet betraktades som en sjukdom, kyrkan menade att det var en angelägen uppgift att medicinskt bota den abnorma driften. Efter påtryckning från Stockholms stift gav ändå biskopsmötet år 1972 docenten i etik Holsten Fagerberg att sammanställa utredningen *De homosexuella och kyrkan* som två år senare radikalt föreslog att homosexuella skulle kun-

na prästvigas och att samkönade par skulle få en kyrklig välsignelse, något som bemöttes med tystnad från kyrkans ledning. År 1980 åtog sig Anna Mohr att bli ordförande i EKHO och fortsatte i den egenskapen Fagerbergs arbete genom att starkt hävda de homosexuellas rätt att bli accepterade även i Svenska kyrkan.

Striden om en inkluderande statskyrka fortsatte, i sitt remissyttrande över utredningen *Homosexuella och samhället* 1985 hävdade dåvarande ärkebiskopen Bertil Werkström, efter hörande av övriga biskopar att kyrkans uppfattning var att det homosexuella beteendet stred mot skapelseordningen, men att detta inte gav någon rätt att beröva genuina homosexuella deras människovärde. Kristna homosexuella måste emellertid rekommenderas att leva i vänskap och celibat. Remissyttrandet 1985 väckte en storm av protester och i Stockholms Storkyrka ordnades en protestgudstjänst med biskopen i Stockholms stift Krister Stendahl som predikant. Gudstjänsten fick ett starkt genomslag i massmedia. En särskild samtalsgrupp mellan EKHO och Svenska kyrkan tillsattes, som 1988 publicerade den gentemot homosexuella kristna positiva rapporten *En fråga om kärlek*. Efter en motion i kyrkomötet om kyrklig välsignelse för homosexuella tillsattes samma år ytterligare en arbetsgrupp med representanter för båda lägren, där Anna Mohr kunde förmedla argument för den positiva synen medan företrädare för kyrkan, däribland förre biskopen i Göteborg Bertil Gärtner, avvisade alla kompromisser som skulle ge de homosexuellt aktiva en plats i kyrkans gemenskap. Den slutliga rapporten, *Kyrkan och homosexualiteten*, publicerad 1994, menade att kyrkan borde acceptera homosexuell parbildning och stödja homosexuella par i deras strävan att synliggöra sin kärlek, samt uttryckte sitt stöd för att samhället genom lagstiftning skulle skapa ekonomiskt och juridiskt skydd för homosexuella par.

Samma år avgav emellertid ärkebiskop Gunnar Weman och Svenska kyrkans centralstyrelse remissvar över partnerskapsutredningen där man kategoriskt avvisade äktenskapsliknande partnerskap och kyrklig välsignelse av homosexuella parrelationer. Wemans yttrande väckte stor besvikelse bland kristna homosexuella. Mot yttrandet protesterade offentligt en rad aktiva kristna, däribland de tidigare stockholms-

biskoparna Lars Carlzon och Ingemar Ström. Det skulle emellertid inte dröja länge innan Svenska kyrkan steg för steg kände sig tvungen att lämna sitt motstånd. Sommaren 1998 uttalade dåvarande ärkebiskopen K. G. Hammar att präster kan leva i homosexuellt partnerskap. Det var en radikal utveckling där Anna Mohr spelat en viktig roll.

Vid den här tiden hade Anna Mohr tagit tjänstledigt från sin tjänst på Historiska museet och arbetade med anledningen av aids-epidemin som handläggare vid RFSL-Rådgivningen och senare på RFSL:s Hiv- och hälsokansli. Där skulle hon bli kvar ända till sin pensionering 2009. Även på RFSL framstod hon som en klippa i en organisation som länge byggt på engagerade obetalda aktivister. Förutom sin stora kompetens var hon alltid varm, rolig och generös.

När det år 1995 äntligen blev möjligt att ingå så kallat registrerat partnerskap var det självfallet att Anna och hennes livskamrat Britt Dahlgren skulle bli det första kvinnliga paret i Sverige vid den högtidliga partnerskapsceremonien i Stockholms stadshus den 2 januari. Några år senare när man kunde välja att förvandla sitt partnerskap till vanligt äktenskap blev de också ett av de första likakönade äkta makarna i Sverige. Hon var en förebild för de nya öppna hbtq-grupperna och många har berättat hur viktig hon varit i deras egen komma-ut-process.

GÖRAN SÖDERSTRÖM